

Для проведення дослідів в господарстві проводили дослідження тварин у наступні фізіологічні періоди: а) перед отеленням; б) після отелення; в) у період роздою.

У ході виконання роботи проводили клінічне дослідження тварин, відбирали кров для біохімічного аналізу. В сироватці крові визначали концентрацію малонового діальдегіду (МДА), альбумінів за реакцією з бромкрезоловим зеленим, активність індикаторних для печінки ферментів – АсАТ і АлАТ (метод Райтмана-Френкеля), виконували колоїдно-осадові проби (сулемову і формолову). Ліпідний обмін вивчали за рівнем загальних ліпідів, холестеролу та тригліцеридів.

Уміст загальних ліпідів у сироватці крові клінічно здорових нетелей і первісток упродовж всього періоду змінювався. Різниця між передотельним періодом ($5,88 \pm 0,109$) і початком роздою ($6,91 \pm 0,159$ г/л) була вірогідною ($p < 0,001$), а порівняно з раннім післяотельним періодом ($5,54 \pm 0,144$) спостерігали лише тенденцію до збільшення. Інші зміни відбувалися у корів, хворих на гепатодистрофію. У нетелей другої групи рівень загальних ліпідів вірогідно ($p < 0,05$) збільшується після отелення з $5,66 \pm 0,099$ до $6,12 \pm 0,207$ г/л ($p < 0,01$), що очевидно свідчить про розвиток ліпомобілізації. На початку роздою (30–40-у доби лактації) у первісток їхній рівень $5,17 \pm 0,280$ г/л вірогідно ($p < 0,01$) знижується, порівняно з раннім післяотельним періодом. У тварин з тяжким перебігом гепатодистрофії уміст загальних ліпідів вірогідно ($p < 0,001$) і істотно збільшується в післяотельний період до $7,5 \pm 0,30$ г/л і коливається в межах 6,3–9,2 г/л, проте вже до 30–40 доби лактації їх уміст ($2,92 \pm 0,159$ г/л) істотно знижується, навіть порівняно з первістками другої групи. Аналогічно змінюється рівень холестеролу в сироватці крові. Оскільки ліпіди виступають субстратом в реакціях ПОЛ, а їхній рівень за патології печінки істотно знижується, тому і суттєво знижується рівень дієнових кон'югатів у первісток з патологією печінки.

УДК 619:616.15–074:612.12:616.995.122.21:636.3

СЛЮСАРЕНКО С.В., канд. вет. наук, **ГОЛОВАХА В.І.**, д-р вет. наук,

СЛЮСАРЕНКО А.О., канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АКТИВНІСТЬ ФЕРМЕНТІВ СЕЧІ У КІЗ ЗА ФАСЦІОЛЬОЗУ

Одним із найпоширеніших інвазійних захворювань жуйних тварин є фасціольоз. Внаслідок токсичного впливу фасціол порушується функціональний стан не тільки печінки, але й інших органів, очевидно і нирок.

Для виявлення патології останніх все частіше застосовують визначення ферментів у сечі (АсАТ, АлАТ, ГГТП), активність яких зростає навіть за незначних змін структури нефронів. Оскільки це питання у кіз не вивчене, тому і мета роботи полягала у вивченні змін активності ферментів, зокрема амінотрансфераз (АсАТ, АлАТ) і гама-глутамілтранспептидази (ГГТП) у цих тварин за фасціольозу.

Матеріалом для дослідження були кози 4–8-річного віку, у яких на підставі клінічних, копрологічних та патолого-анатомічних досліджень встановлено фасціольоз.

За клінічного огляду у хворих кіз виявляли схуднення, тьмяність волосяного покриву, знижену еластичність шкіри, анемічність кон'юнктиви або блідість з жовтуватим відтінком. У 22,7 % кіз встановили гепатомегалію. За гістологічного дослідження структури нирок встановили зміни, які характерні для хронічного паренхіматозного гломерулонефриту.

Активність АсАТ у сечі хворих кіз у середньому становила $62,3 \pm 7,75$ нкат/л і вірогідно не відрізнялася від величин у клінічно здорових ($70,0 \pm 20,20$).

На відміну від АсАТ, активність АлАТ була в 1,9 рази вищою ($p < 0,05$), що, очевидно, зумовлено ураженням цитозольних структур нефроцитів. Підвищеною, порівняно з клінічно

здоровими, була і активність ферменту ГГТП (фермент знаходиться в епітеліальному шарі каналцевого апарату нефронів) $0,15 \pm 0,013$ мккат/л ($p < 0,001$).

Для визначення ступеня ферментурії застосовують індекси: відношення $AsAT_c/Kp_c$ і $AlAT_c/Kp_c$ та $ГГТП_c/Kp_c$. Здебільшого за пошкоджень каналцевого апарату нирок, ці індекси збільшуються ще до підвищення рівня креатиніну в сироватці крові. Згідно наших досліджень у кіз за фасціольозу індекси $AsAT_c/Kp_c$ і $AlAT_c/Kp_c$ були зниженими, що свідчить про дистрофічне переродження клубочково-каналцевого апарату нирок тривалий час. Коефіцієнт $ГГТП_c/Kp_c$ відповідно не відрізнявся від величин клінічно здорових і в середньому становив $0,71 \pm 0,082$ ($p < 0,5$).

Отже, гіперферментурія $AlAT$ і $ГГТП$ та низькі значення індексів $AsAT_c/Kp_c$ і $AlAT_c/Kp_c$ свідчать про розвиток хронічного паренхіматозного гломерулонефриту.

УДК 504.58:619:615

ВЕРЕД П.І., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДИНАМІКА ВМІСТУ МІКРОЕЛЕМЕНТІВ У КРОВІ ПОРОСЯТ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ АНТИАНЕМІЧНИХ ПРЕПАРАТІВ

Однією з основних передумов реалізації генетичного потенціалу, підвищення продуктивності сільськогосподарських тварин є їх повноцінне мінеральне живлення. Всі хімічні елементи, що входять до складу органів та тканин і беруть участь в обміні речовин, відносяться до біоелементів. До групи життєво необхідних належать: Ферум, Купрум, Кобальт, Манган, Цинк, Йод, Селен, оскільки вони беруть участь у більшості процесів, які відбуваються в організмі, зокрема у реакціях, що каталізуються за участі металоензимів.

Аліментарна анемія поросят виникає унаслідок нестачі цих есенціальних мікроелементів (особливо Феруму) та завдає колосальних збитків аграрному сектору.

Після введення антианемічних препаратів у крові поросят, концентрація Феруму на 30-й день у 1–4-й групах збільшилась у порівнянні з тваринами із контрольної ($p < 0,01$) та 5-ї груп – ($p < 0,001$), що свідчить про високу засвоюваність цього біоелемента з препаратів та використання його в метаболічних процесах в організмі поросят-сисунів. Особливо слід відмітити іспанський препарат «Фердекстран В₁₂» (249,97 мг/л) та препарат виготовлений в НДІ екології та біотехнології БНАУ «Біомет» (256,62 мг/л).

Купрум необхідний для кровотворення, оскільки входить до складу метало-ферментів, за участю яких здійснюється включення Феруму в структуру гему та забезпечення дозрівання еритроцитів на ранніх стадіях розвитку.

Після введення антианемічних препаратів у крові поросят на 30-й день життя не було встановлено збільшення концентрації Купруму на статистично вірогідну величину, що, напевно, є підтвердженням транспортної функції крові і свідченням того, що цей елемент у ній не депонується.

Манган бере участь в окисно-відновних процесах, тканинному диханні, утворенні кісткової тканини, впливає на ріст, розмноження, кровотворення, функцію ендокринних органів. Манган взаємодіє з фолієвою кислотою та ціанокобаламіном і відіграє важливу роль у кровотворенні.

Після введення антианемічних препаратів, у крові поросят на 30-й день життя концентрація Мангану збільшилась, але статистично вірогідного підвищення його вмісту не було встановлено. Це може бути підтвердженням висновку, що кров не є депо Мангану.

Отже, введення антианемічних препаратів позитивно впливає на еритропоєз.